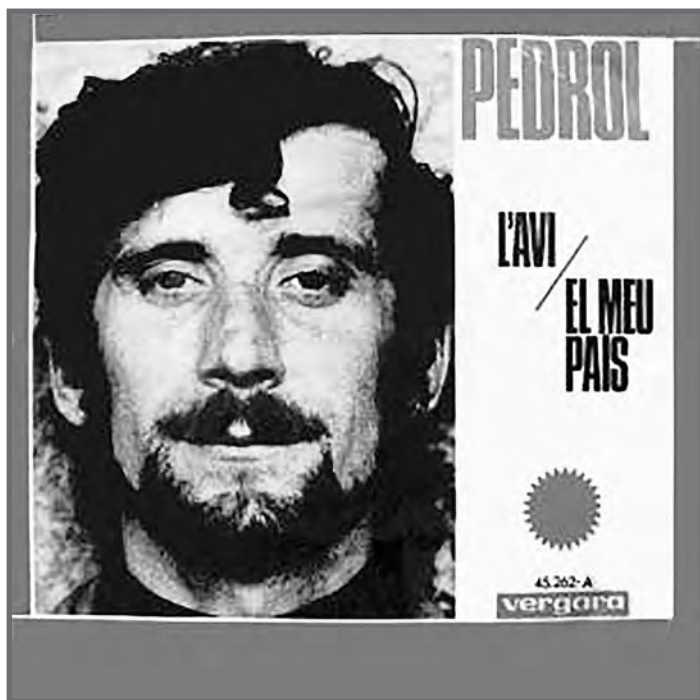

Les cançons de Torredembarra

Jordi Suñé Morales
www.elriu.cat

El 29 de setembre de 2015 vaig participar a la Setmana Cultural del Grup de Dones de Torredembarra fent una conferència-audició amb les cançons enregistrades -en casset, CD o qualsevol altre mitjà- que parlen sobre la vila. Abans, vaig fer una crida a través de les xarxes socials i de la ràdio municipal Ona la Torre i en van sortir unes quantes. Finalment, he d'agrair les indicacions del *David Morlà* que m'han ajudat a completar aquest recull.

Del Pedrol vam posar "l'Avi", del seu primer EP gravat el 1968, i el Boter, de l'EP "Estelles Podrides" enregistrat el 1968. Vam recordar que *Joan Solé Pedrol*, de cal Roig, havia nascut el 1939 a Torredembarra, que va treballar d'aprenent de boter i també d'operari en diferents fàbriques. Va exposar els seus quadres per arreu d'Europa i va fer titelles. Com a cantant, va començar la seva carrera l'any 1968. Va guanyar un premi al 2n Festival de la Cançó Catalana celebrat al Palau de la Música de Barcelona. Va participar en una pel·lícula de José María Nunes, "Sexperiencia". Per cert, els Stop, un grup modern de l'època, va versionar la cançó de "l'Avi" en un EP publicat a finals dels 60 anomenat "Canten en català".

EL BOTER.

*En un temps llunyà, l'oncle i jo,
martell a la mà, anar picant la testa.
És que sóc boter.
I a mi se me'n fot, diguin rasbober,
cantant no tant bé, és que sóc boter.
Qui vol veure vi ha d'anar al boter.
Fer un gran bocoi i molt ple de vi.
Hi ha molts pocs boters, no és com abans.
Deien "és boter", deien "és boter".
I a mi se me'n fot...
Cèrcol a les mans, ja podem vestir.
És un gran bocoi, sortirà bon vi.
Els homes de llibres i universitats,
si volen bon vi, han d'anar al boter.
Fer un gran bocoi i molt ple de vi.
I a mi se me'n fot...*

La *Conchita Bautista* (Sevilla, 1936) va enregistrar un EP sobre “El Baúl de la Abuelita” el 1968. La lletra de la cançó que donava nom al treball va ser escrita per membres de la junta del *Centre d’Iniciatives i Turisme de Torredembarra*. La cantant, famosa per haver participat a Eurovisión i a diverses pel·lícules, va triomfar aquell estiu a la Torre. “El Baúl de la Abuelita” era un festival que es va fer a Torredembarra entre el 1968 i el 1977 on van participar artistes com els *Hermanos Calatrava*, *Peret* o *Josep Guardiola*. “*Se escuchaba cadenciosa la música de una guitarra y a mis pies, toda armoniosa, la playa de Torredembarra...*”.

LA PLAYA DE TORREDEMBARRA.

*Se escuchaba cadenciosa la música de una guitarra.
Y a mis pies, toda armoniosa, la playa de Torredembarra.
Con una vela chiquita, me acerqué muy cautelosa,
silenciosa, al Baúl de la Abuelita.
¿Que secretos se guardaba, desde los tiempos aquellos?
Las bañistas se tapaban, las bañistas se tapaban.
Se escuchaba cadenciosa la música de una guitarra.
Y a mis pies, toda armoniosa, la playa de Torredembarra.
Cuando lo abrí con cuidado, me tomé de la cabeza,*

*qué sorpresa. Nunca hubiera imaginado.
Vaya cosa que he encontrado, el bañador de la abuela.
Cariñosa.
Hizo mi vela temblar, hizo mi vela temblar.
Se escuchaba cadenciosa la música de una
guitarra, iba en biquini, graciosa
y me quedé de una pieza.
Con una vela chiquita me acerqué muy presurosa,
rugorosa, al Baúl de la Abuelita, del Baúl de la Abuelita...*

Als anys 90 del segle XX, es van gravar dos cassets en honor a la “Mare de Déu del Carme de Baix a Mar”. Un d’ells, el segon, me’l va facilitar el *Josep M. Huguet*. Hi ha 12 cançons de cant coral amb acompanyament d’orgue. Es va enregistrar a Monnars, als estudis “Entrepins” del *Jaume Moncusí*. Els solistes que hi trobem són la *Núria Batet*, la *Natàlia Casasús*, l’*Olga Griñó*, el *Lluís Juan*, la *Montserrat Martínez* i el *Norbert Miracle*. El cor va estar format pel *Francesc Aguilera*, la *Marina Ciuró*, el *Carles Gibert*, el *Josep M. Huguet*, la *Montserrat Miracle* i el *Joan Ramírez*. La majoria de peces van ser escrites pel mossèn *Lluís M. Bosch Àvila*.

LA IMATGE.

*Mare de Déu de Baix a Mar
que n’és de bo, el vostre esguard.
Flor de liri graciosa tota vós vesseu candor.
La mirada piadosa encomana serenor.
És molt forta l’abraçada, la nineta del regal.
Prop de vós mare estimada fruïrem del vostre encant.
La barqueta prou ens mostra de la imatge un nou encant.
Us volem a casa nostra i a la barca a navegar.
I porteu l’escapulari a la Verge del Carme,
que ella ens mostri l’estuari a la terra i al cel.*

Dels *Cagant Melodies* vam escoltar la “Festa Major”. Aquest grup de rock liderat pel *Jofre Borràs* va tenir una curta vida (1995-1999) però va ser prou intensa i fructífera. Va editar dues maquetes -”Festa Major”, 1996 i “D’Estraperlo”, 1998-, va guanyar el concurs de rock de Tàrrrega (1998) i va quedar finalista al concurs de maquetes de la revista *Enderrock* (1999). La cançó que vam punxar encara es canta avui en dia. Els *Julivert* l’han rescatat i no se la deixen mai al tinter.

FESTA MAJOR.

*El poble encara resta mort
 però ja s’olora aquell ambient.
 De lluny sento les matinades,
 encara em queden un parell d’hores.
 Per la tarda la cercavila
 i per la nit, carretillada.
 Al matí següent, encara adormits,
 pots sentir els versos de l’infern.
 Ballo al so del tabal.
 La nit em pren al seu cor.
 Que la música no pari mai.
 El matí ens trobarà
 prop de la platja estirats.
 Cada any ja som més gent,
 diables, castells i la mulassa.
 Bastoners, turcs i cavallets,
 l’àliga, gegants i també els nans.
 El botafoc encén la carretilla,
 tres borrons estan saltant.
 El Llucifer amb el ceptrot
 obre la plaça de les Monges.*

De sardanes en vam escoltar dues. “L’Aplec de Torredembarra” va ser escrita per *Xavier Forcada* (1943) en homenatge a l’aplec de sardanes que se celebra a la vila des de fa 21 anys. *Forcada* és pianista i compositor de sardanes. De jove va crear el grup “Mike Xavi”. Ha compostat unes 70 sardanes. La nostra, la de l’Aplec, va ser enregistrada per la *Cobla Sant Jordi* el 1997.

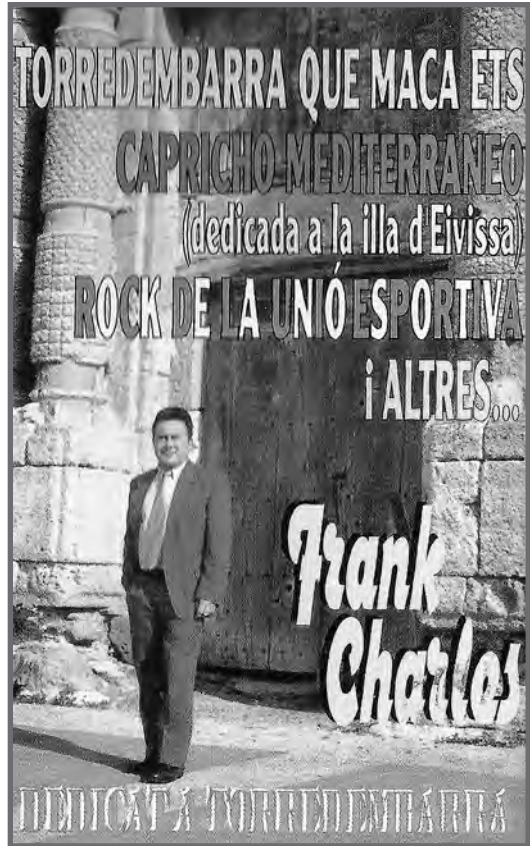
La segona sardana és “Torredembarra centenària”, estrenada el 28 de juliol de 2007 a l’Aplec de Torredembarra en motiu dels 100 anys de la primera ballada realitzada a la vila que es té constància.

El seu compositor és *Tomàs Gil*. La peça va arribar a la final del concurs “La sardana de l’any” que promou la *Confederació Sardanista de Catalunya* des de l’any 1972. “Torredembarra centenària” va ser enregistrada per la *Cobla Reus Jove* i està dedicada a l’*Agrupació Sardanista l’Antina*.

De *Frank Charles* (1945), el cantant d’Alcarràs vinculat a la Torre, vam escoltar “Torredembarra que maca ets” i el “Rock de la Unió Esportiva”, enregistrades el 1998. Vaig comprar la cinta de casset per internet a França i em va arribar a casa per un preu molt raonable. A la portada hi surt en *Charles* a la porta del Palau dels Icard abans de ser restaurat. A la contraportada el cantant apareix al Port de Torredembarra, davant d’una barca de pescadors. Com a curiositat, l’únic punt de venda d’aquest treball a la vila, en aquell moment, va ser el “*Fotoprix*” del carrer Lleida.

EL ROCK DE LA UNIÓ ESPORTIVA.

*Som la unió esportiva més gran,
de Torredembarra. Tots units sempre endavant.
Som la unió! Bons amics, bona afició.
Tenim un bon camp, que és l’admiració.
Som la Unió Esportiva que és el club millor.
Colors blanc i blau dintre nostre cor.
Orgull d’aquest poble i de tothom.
Tenim la plantilla més bona que cap.
Marquem el que sigui, gols de veritat.
I si hi ha un contrari que es posa valent
li fem tres o quatre i així li cantem:
Rock&roll! Rock&roll!
Som la Unió Esportiva, la millor,
de Torredembarra, estimada per tothom.*

*Som la unió esportiva, la millor.
Som la Unió Esportiva i tradició,
de Torredembarra, que és el lloc de germanor.
Som la Unió Esportiva, sí senyor.
Diumenge i molts altres,
és lluita constant.
A casa i a fora, sempre puntuant.
I el dia de glòria que tots desitgem
està més a prop i ho aconseguirem.
Som un equip jove amb molta il·lusió
de Torredembarra estel del futbol.
Que res ens aturi, ni ens pot fer canviar.
Aquest any serem de tots el més gran...*

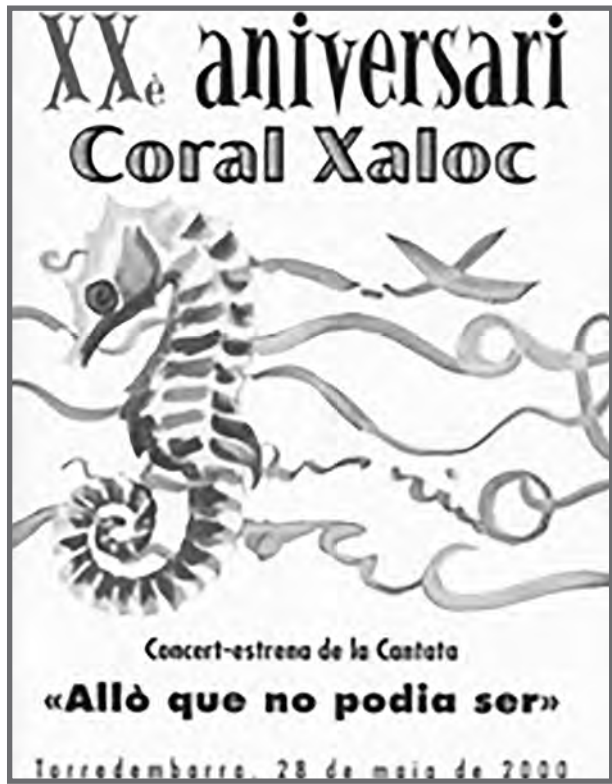
De la *Coral Xaloc* tenim dos discs compactes. Pel seu XX aniversari (2000), va enregistrar la cantata “Allò que no podia ser”, composta pel **Xavier Sans** i escrita per la *Fina Anglès*. Com a narrador trobem al *Joan Ramírez*. Els actors van ser el *Xavier Parés* i el *Jordi Rovira*. La *Marina Ciuró* va tocar el piano, la *Maribel Ferrús* es va encarregar de la direcció escènica i la *Natàlia Casasús*, de la direcció musical.

El curs 2014-2015 totes les escoles i instituts de la vila la van tornar a posar en escena al Casal Municipal coordinats pel *Pla Educatiu d'Entorn*. D'aquest CD vam escoltar la cançó dels reis i la dels Muntanyans. L'*Escola Antoni Roig*, amb la seva mestra de música *Graciela Martínez* al capdavant, va enregistrar algunes de les cançons d'aquest espectacle al *Camp d'Aprenentatge Pau Casals* el novembre de 2015.

UNA DUNA VIVA.

*Una que és molt viva treu el cap pels muntanyans.
Deixa enrere el sòl d'argila, les maresmes, els salats.
Gira i tomba al cel s'enfila; s'enrialla amb el llevat,
que duu sal molt cristal·lina, pessigolles va buscant.
És sorrenca i belluguina, just arriba al punt més alt
baixa dret fins a l'Antina de bracet amb el terral.
Una duna que és molt viva vol tothom embadocar:
El Roquer, els Munts, la vila tots l'hauran de contemplar.
Ella sap ser presumida i als amics fer disfrutar
Bella duna, bona amiga, fes a tots enriallar.*

En motiu del XXX aniversari, l'any 2010, la *Coral Xaloc* va encarregar una altra cantata. Aquesta vegada els encarregats d'escriure-la van ser el *Guillem Anguera* de Mont-roig del Camp –la part musical- i la torrenca *Rosalía Ciuró* –la història i les lletres-. La van titular “Un estiu al castell”. La direcció va anar a càrrec de la *Mireia Boix* i el *Francesc Aguilera*. A la gralla s'hi van posar el *David Morlà* i el *Raül Flores*, que també va tocar el flabiol. El *Daniel Cañellas* es va encarregar de les percussions. El **Quim Carranza**, el sac de gemecs. La bateria, el *Francesc Aguilera*. El piano, la *Marina Ciuró*. A les cordes fregades, l'*Albert Carbonell*, la *Marta Cardona*, la *Marta Medico* i el *Jordi Mestres*. Vam escoltar el “Rock de la Mulassa” i “Que torni la festa major”.

ROCK DE LA MULASSA.

*Salto i ballo pels carrers
i me'n ric dels més porucs.
De la festa, la més boja de tots.
I me'n ric dels més porucs.
La més boja de tots.
Salto i ballo pels carrers.
La canalla al meu voltant.
Tots esperen sentir el meu "pim, pum, pam".
Canalla al meu voltant,
sentirem "pim, pum, pam".
Tot l'any esperant sentir la jota a plaça.
I els peus van ballant.
Mou el teu cos veuràs què passa.
Au, segueix ballant al compàs de la dansa.
La gent expectant
vol veure riure la Mulassa.
Canalla al meu voltant. La més boja, aquesta sóc jo!*

La *Coral Santa Rosalia* té un CD, de nom homònim, enregistrat el 2002. Entre els participants trobem la *Natàlia Casasús* que fa de solista i de directora, el *Joan Ramírez* (rapsode), *Montserrat Miracle* (organista) i *Núria Batet* (direcció). Vam escoltar els "Goigs a llaor de Santa Rosalia de Palerm", escrits per *Joaquim Boronat* i musicats per *Carles Ferrari*, i els "Villancets" d'*Antonio Ruano* que són interpretats pels carrers del nucli antic per la festa

del Quadre per la *Coral Santa Rosalia*, alumnes de l'*Escola Municipal de Música de Torredembarra* i músics de la *Fanfara*. En aquest treball hi ha quatre peces més que tenen a veure amb Santa Rosalia: "Oh, Santa Rosalia" dels mossens *Lluís Bosch* i *Joaquim Fortuny*, "Graduale in festo beata Rosalia" i "Glòria i honor a Santa Rosalia" de *Carles Ferrari* i "Himne a Santa Rosalia" de *Carles Ferrari* i mossèn *Joaquim Boronat*.

GOIGS A LLAOR DE SANTA ROSALIA DE PALERM.

*De Sicília flor gemada,
de l'església excels honor,
Santa Rosalia aimada
a qui us prega, deu favor.
Per Palerm, fou vera joia,
bressolà-us en venir al món,
ofrenant-vos cabal toia,
Rosa i Lliri per grat nom,
del que vessa mel rosada
per guarir tota dolor.
Vostra infància transcorria,
tal com l'aigua al rierol,
mansament, dolça i joliva,
pura i clara com el sol
omplenant la llar sagrada,
de virtuts amb l'esplendor.
L'amorosa veu sentida
de Jesús en creu clavat,
a deixar el món us convida
per millor servir l'Aimat.
I al desert adelerada
us n'hi anàveu amb fervor.*

*Vida angèlica portàveu
a Quisquina i Pelegrí,
on amb delit avançàveu
en l'escola del sofrir.
I amb la Creu santa abraçada
hi restàveu fins la mort.
Torredembarra volguda
us té sempre a gratcient.
I amb constància mai vençuda
us obsequia amatentment
amb tres festes cada anyada
en les que hi bolca son cor.*

Cap a l'any 2006, l'Escola l'Antina va enregistrar un disc ben mariner. Es tracta de "Cançons a vora del mar", compostat per la seva mestra de música, l'Anna Guasch Vallverdú, i interpretat pels alumnes del centre. Els arranjaments van anar a càrrec del Manolo Almagro, la gravació la va fer el Guillem Lluveras i la fotografia de la portada és obra del Ramon Guasch. Hi ha una cançó que parla de

l'escola i set que ho fan de les plantes i els animals que viuen a la platja de Torredembarra, com per exemple els corriols camanegra, els fartets, els escarabats pilots o les sargantanes cua-roja.

CEIP L'ANTINA.

*Benvinguts al Ceip l'Antina,
una escola a prop de mar,
on nosaltres, nens i nenes,
ens hi agrada estudiar.
Ceip L'Antina.
Al mar de Torredembarra,
ara ja ho sap tothom,
una formació rocosa
a l'escola dóna nom.
Rep alumnes a tota hora,
tan se val d'allà on són.
Ceip L'Antina.
Pares, mares i alumnes,
mestres i tothom que hi ha,
tots plegats fem grans esforços
per a L'Antina fer gran!*

Els d'*Esterra* van enregistrar la cançó "Torredembarra" per a la festa de final de curs del *Pla Educatiu d'Entorn de Torredembarra* del 2011. La cançó va ser interpretada per alumnes de tots els centres educatius al Casal Municipal. La lletra canta les excel·lències de la vila.

TORREDEMBARRA.

*Al Gaià tenim un lloc, amb la gent com tu i com jo.
El castell a la dreta està, amb tren per aquí, amb tren per allà.
És un poble amb molt de mar. Més que un poble, una ciutat.
Tenim un lloc al Gaià amb molta farra.
Un poblet costaner amb molt de sol.
Al seu nom duu un xalet amb una barra.
Amb un far enlluernant als pescadors.
To, to, to, to Torredembarra!
A la Torre, els seus nois són molt simpàtics.
Rosalia, en Joan i els cavallets.
Un monument rovellat que és semiaquàtic.
Amb forma d'imant mirant el cel.
Torredembarra és la millor, aquí no tenim calor.
Si no et vols angoixar al Port Esportiu pots passejar
al matí amb un tobogan, amb veler o catamarà.*

"Som Molí de Vent" és una cançó escrita per tots els alumnes de l'*Escola Molí de Vent* en motiu del XXV aniversari del centre l'any 2013. L'elaboració de la lletra va comptar amb un procés de selecció de versos escrits pels diferents alumnes. El mestre *Manel Gris* es va encarregar de la part tècnica. Posteriorment, es va gravar un divertit "lip dub" que es va distribuir a través de les xarxes socials.

SOM MOLÍ DE VENT.

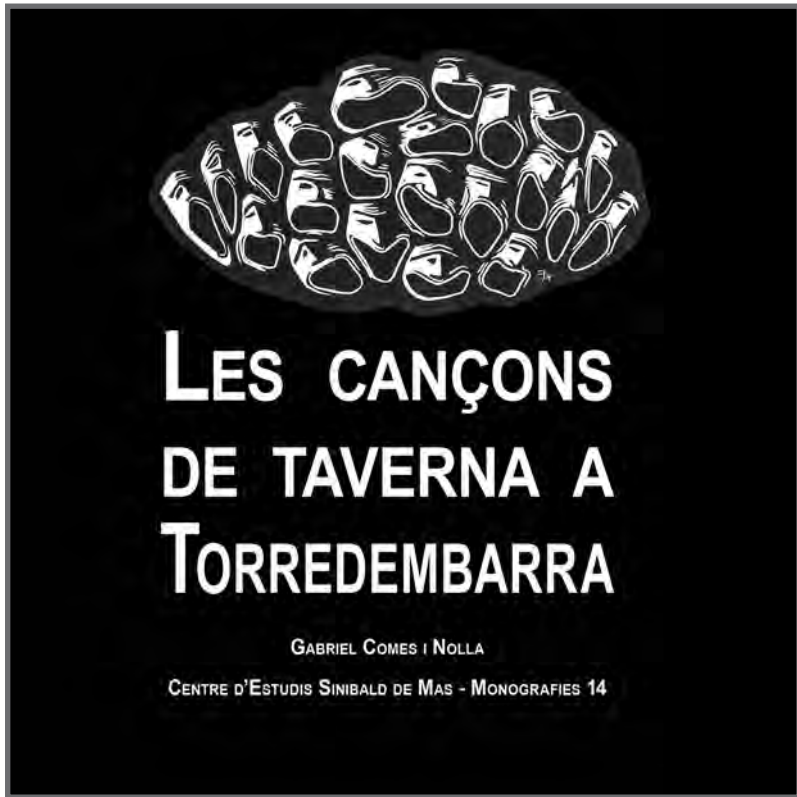
*Al 87 va néixer el Molí de Vent.
Avui és l'aniversari de la nostra escola.
Encara que no ho sembli l'escola s'ha fet gran.
Fa 25 anys el "cole" es va crear.
Vam fer una gran festa i ens vam menjar un pastís.
I globus vam llançar i al cel es van escapar.
Hola, hola, hola és l'aniversari.
Hola, hola, hola de la nostra escola.*

*Els nens plens d'alegria hi vénen cada dia.
Tots amb il·lusió estudiem, cantem i ballem.
A l'escola Molí de Vent t'ho passaràs molt bé,
entre amics i companyia, tots plegats amb alegria.*

L'Escola l'Antina va gravar el curs 2014-2015 la rumba "Visca Santa Rosalia". La música és del Gerard Torres i la lletra, que explica en vers el relat del Quadre de Santa Rosalia, de l'Anna Guasch, mestra de la mateixa escola. L'enregistrament, on van participar una bona colla d'alumnes, es va fer al Camp d'Aprenentatge Pau Casals.

VISCA SANTA ROSALIA!

*Temps, fa molt de temps, cap al 1640,
els torrencs vivien bé, no els faltava pa ni aigua.
Però un pesta va portar, va portar malalts i gana,
l'esperança als torrencs, l'esperança els hi mancava.
Sort que un dia inesperat va arribar un pelegrí,
a Cal Saia va trucar i això els va dir:
«Cap a Tarragona aneu, un quadre heu de trobar,
és de Santa Rosalia i la pesta us guarirà.»
Visca Santa Rosalia, festa de nit i de dia!
ja sigui per tradició o per devoció.
Visca Santa Rosalia, el domàs penja al balcó,
que la Torre està de festa...de Festa Major!
Pels carrers van passejar aquell quadre en processó
i la pesta es va acabar, van fer una Festa Major!
Fins avui en dia hem seguit la tradició.
Vinga, anem a cercavila, que com més siguem millor!*

Del llibre-CD del *Gabriel Comes* sobre les “Cançons de Taverna” que es cantaven abans a les tavernes com a *l’Astut*, a *cal Santoro*, a *cal Jan* o a *ca l’Estable* vam triar “El Sinot” cantada per la *Teresa Guimerà* i la cantarella “A Tamarit tit, tit” recitada per la *Isabel Valls*. El llibre que us esmento va sortir el mes de juny de 2015 i inclou un estudi de les lletres i les músiques que hi apareixen.

A Tamarit, tit, tit
A Tamarit, tit, tit.
A Ferran, tan, tan.
Altafulla gent d’agulla
i a la Torre, flor del Camp!

Dels *TRES* vaig tenir el goig de presentar en primícia la cançó “La platja” del disc que va sortir el novembre de 2015 i que porta per títol “La sal de la mar”. A la lletra hi podem trobar referències als Muntanyans i al Roquer.

LA PLATJA.

*He pintat la platja de color blanc,
per no tenir el color gris.
He repassat de negre tots els contorns,
dels Muntanyans fins el Roquer.
Camino amb el dit petit de cada peu.
I tanco els ulls per veure-hi més lluny,
la meva veu, de cada peu.
He posat la tela en una ampolla
i l'he abandonada al seu destí.
No he pensat a signar el quadre.
Ja ho faré demà al matí.
He caminat damunt d'onades.
M'he passejat pels castells.
De sorra, de núvols, de cel, que ja fot de fred.
Demà encara hi tornarem.
He posat la cama a dins del mar.
He flotat com un veler dels grans.
Obrint els ulls per sota d'aquesta aigua
he descobert un peix gegant.*

Dels *Julivert*, el grup de cançons populars creat a la Torre el 2012, vam escoltar “El bloc”, que explica de forma divertida un tomb pel litoral, de *Baix a Mar* al *Canyadell*, passant per *la Paella* i el *Rec de Sant Joan*. La cançó es va enregistrar l'estiu de 2015 a casa del *David Morlà*.

EL BLOC.

*Pujo al Bloc, faig un salt
i saludo a Baix a Mar.
Vaig nedant, tot al llarg,
per davant de l'estació.
Passant bé, faig el mort.
La paella que ara veig.
Giro fort, és el Port,
que ha fos el Rec de Sant Joan.
Una rumba a l'estiu
(Vaig tot blanc com la llet)
Una rumba a l'estiu
(vaig tot roig com un cranc)
El Cap Gros ja no hi és.
Ara sóc al Codolar.
Tot fet pols, dalt d'un roc.
Vaig avall al Canyadell.
Sóc un cuc, arrebossat.
Capbussat, ja m'he rentat.
Tot salat, sóc al mar,
i d'aquí es veu el far.*

La conferència es va acotar a cançons enregistrades que parlessin de Torredembarra. No valien cançons de grups o solistes locals que parlessin d'altres coses. De totes maneres, no em vaig poder estar de recomanar tres grans discs gravats per músics torrencs. El primer de tots va ser “El Brot” (2009) del grup *Txala*, on hi tocava la txalaparta el *Francesc Aguilera*. El segon va ser “El rincón del poeta” (2014) del guitarrista *José Ángel Barrera*. Vam acabar la sessió amb la *Victòria de la Torre* i la seva cançó “Quinientas millas” (1963).

Per cert, no vaig trobar l'àudio de l'anunci “Corre, corre, vine a la Torre!”. A la propera!